

nog op hetzelfde standpunt dat hij in 1963 innam: 'Kapitalisme', zei hij toen, 'heeft wonderen verricht'; hij noemde het 'het beste produktiesysteem in de geschiedenis' en voegde daaraan toe: 'Dit alles is schitterend'. Het enig gevaar dat hij toen zag was, dat kapitalisme misbruikt zou kunnen worden en dat dit 'zou kunnen leiden tot tragische uitbuiting'.

Te mooi?

Nu, vier jaar later weet hij van armoede op internationale schaal en hij weet dat het Westen het vermogen heeft om haar uit te bannen; 'De rijke landen moeten deze rijkdommen delen. Zij moeten het zien als een morele verplichting kapitaal en technische bijstand te verschaffen aan de onderontwikkelde gebieden'. Hoewel hij waarschuwt tegen paternalisme en neo-kolonialisme, pleit hij tegelijkertijd voor 'begrip voor de moeilijke situatie, waarin de arme landen verkeren' en concludeert dat 'het Westen nederig en berouwvol het programma ter hand moet nemen'. Klinkt dit niet te 'moreel', te mooi om waar te zijn? Dit kan alleen gezegd worden, wanneer we ons hebben gerealiseerd dat King in feite, misschien onbedoeld, onze zogenaamde westerse samenleving (zelfs christelijke westerse samenleving) aan de kaak stelt als te waar (trouw aan haar eigen boze natuur) om mooi te zijn.

Daardoor schiet Kings ethiek te kort in haar kritiek op de structuren en de ideologie van de Amerikaanse samenleving. Op dit punt in zijn leven geloofde hij nog in de Amerikaanse democratie en kon hij nog schrijven: 'De Amerikaanse rassenrevolutie was eerder een revolutie geweest om binnen te komen dan omver te werpen. Wij willen een deel van de Amerikaanse economie, de huisvesting, het onderwijs en kansen in de maatschappij'. Maar op de een of andere manier wist hij, dat er iets van verdergaande strekking gebeurde met de zwarte bevolking; en met hemzelf, mogen we eraan toevoegen. In de 'The Trumpet of Conscience' merkte hij op: 'De vraag is niet of we vrij zullen worden, maar langs welke weg wij zullen winnen'.

En je vraagt je af wat er zou zijn gebeurd, als hij de tijd had gekregen om uit te werken wat hij op pag. 25 van hetzelfde boek zei: 'De negeropstand gaat om meer dan het zoeken naar de-segregatie en gelijkheid'. Op deze uitspraak komen wij nog terug.

Militanter

Tegen het einde werd Martin King ontegenzeggelijk militanter. Toen hij de Poor People's March (mars der armen) in Memphis voorbereidde, had hij een genuanceerder vorm van Black Power aanvaard en hij droeg een 'button' met daarop 'Black is Beautiful'. Zijn inzicht had zich verscherpt en hij sprak niet meer uitsluitend over de 'wanhoop' van de zwarten in het ghetto, wanneer hij het over de rellen had. Hij zag in

dat de krottenwijken het gevolg zijn van het 'moordend systeem' van de 'blanke samenleving' en de 'blanke machtsstructuur' (Trumpet of Conscience: pag. 15, 16 - in dit boek gebruikt hij ook voortdurend de termen blanke man, blanke machtsstructuur). Zijn bedoeling met de Poor People's March was een totale verstoring en een revolutie teweeg te brengen die door niemand zou kunnen worden genegeerd. 'De echte revolutionair', zei hij op pag. 72 van Trumpet of Conscience, 'is een man die niets te verliezen heeft... In het nieuwe jaar zullen we 3.000 van de armste burgers oproepen...dan zullen we naar Washington gaan'.

Nog steeds is onduidelijk wat King met deze actie beoogde. Kan hij onder deze omstandigheden hebben gehoopt haar drie maanden lang geweldloos te doen verlopen? Hij heeft



Malcolm X... aagier-achtig systeem...

zelf toegegeven dat er geen sprake zou zijn van 'een beroep doen op Amerika's geweten', maar van confrontatie en conflict.

Was Albert Cleage dichter bij de waarheid (en wisten de gevestigde machten dat dit waar was?) toen hij schreef: 'Op de een of andere manier dacht hij (King) dat het geweldloos kon. Hij had ongelijk. Met geen mogelijkheid ter wereld kon hij daar in Washington geweldloos blijven...hij zou een confrontatie-situatie hebben geschapen. (De blanke man) zou er genoeg van hebben gekregen en zou eropaf zijn gegaan zoals Bull Connor. En als dat zou zijn gebeurd, zou in Amerika de hel zijn losgebroken. Het was een confrontatie die King organiseerde'. Het is in deze context opmerkelijk dat Cleage zegt dat naar zijn mening de dingen die King zei niet in relatie stonden met de dingen die hij deed. Zoals wij al zeiden, zag King in dat het niet om een geïsoleerde strijd ging, maar hij verbond hem niet langer met mythische krachten in het heelal maar met de actuele

strijd van arme mensen over de hele wereld. Hij wist dat de strijd 'niet was los te zien van een internationale noodtoestand, waarbij de arme, de onrechte en uitgebuite mensen in de hele wereld waren betrokken'.

Democratie

Toen hij dit alles ontdekte, kwam Martin King langzaam maar zeker dichterbij de waarheid; hij kwam kritischer tegenover het kapitalisme te staan, terwijl hij zijn vroegere kritiek op het communisme volhield. Het was overduidelijk dat hij naar iets anders zocht, hoewel hij niet precies wist wat: 'De goede en rechtvaardige maatschappij', schreef hij in 'Chaos or Community', 'is noch de these van het kapitalisme, noch de antithese van het kommunisme, maar een sociaal bewuste democratie, waarin de waarheden van het individualisme en collectivisme met elkaar zijn verzoend'.

Kings nieuwe radicaliteit dwongen hem tot een meer kritische kijk op de Amerikaanse rol in de wereldpolitiek en zijn aanval op de Amerikaanse inmenging in Indochina die daarvan het gevolg was, was even scherp als zijn aanval op de gewelddadigheid van Black Power-aanhangers. Hij kon weinig anders, om de volgende duidelijke redenen:

1. Hij realiseerde zich duidelijker dan tevoren dat deze zaken met elkaar verband hielden.
2. Hij was zich steeds meer bewust van het feit dat hij winnaar was van de Nobel Vredesprijs.
3. Omdat liefde en broederschap voor hem steeds belangrijker werden, toen steeds meer mensen het geloof in hem en zijn programma begonnen te verliezen.

Zijn geweldloze houding 'thuis' maakte hem geweldloos in 'het buitenland' en - nog altijd bezig met broederschap, doel en middelen - schreef hij in 'Chaos or Community': 'Eens moeten we ons realiseren dat vrede geen vergelegen doel is dat we najagen, maar een middel waardoor we tot dat doel komen. We moeten vreedzame doeleinden nastreven met vreedzame middelen'. Bovendien werd de Amerikaanse inmenging in Vietnam in stand gehouden tegen hoge kosten. Niet alleen in mensenlevens, maar ook in geld, dat hard nodig was om het lot van de miljoenen die hongerden in de VS te verbeteren, werd opgeslokt door het defensiemonster. Hierdoor werd de oorlog in Vietnam in verband gebracht met de zwarte strijd.

Tweederangs burgers

Er waren daarbij ook nog andere redenen: 'Tweemaal zoveel zwarten worden voor de strijd opgeroepen. Zij vormen meer dan twintig procent van de manschappen die in de frontlijn staan in een ongekend beestachtige oorlog, hoewel ze slechts 10% van de bevolking vormen. Zij trekken op, onder de vlag van democratie om een regering in Saigon te verdedigen die democratie minacht. Zij weten dat thuis geen